

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин

Кафедра історії Центральної та Східної Європи і спеціальних галузей історичної науки

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія Росії XIX ст.

Освітньо-наукова програма “Історія і археологія” :
перший (бакалаврський) рівень

Спеціальність **032 Історія**

Галузь знань **03 Гуманітарні науки**

Затверджено на засіданні кафедри
історії Центральної та Східної Європи
і спеціальних галузей історичної науки,
протокол №12 від “27” червня 2021 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу (зразок)
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу (зразок)
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Історія Росії XIX ст.
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень – бакалавр
Викладач (-і)	Комар Володимир Леонович
Контактний телефон викладача	+38(0342) 59-61-46
E-mail викладача	volodymyr.komar@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	вибіркова
Обсяг дисципліни	3 кредитів ECTS, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua
Консультації	Упродовж вивчення курсу щопонеділка з 14.00 до 16.00 год.
2. Анотація до курсу	
Навчальна дисципліна “Історія Росії XIX ст.” є вибірковою дисципліною освітньої програми підготовки фахівців за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти. Вона має теоретичний і прикладний характер, покликана сформулювати у майбутніх фахівців-істориків набір необхідних компетентностей щодо визначення та ідентифікації актуальних суспільно-політичних проблем, їх комплексного наукового вивчення на основі методологічних та концептуальних засад наукового пізнання; принципів та методів наукового дослідження, вироблених у науці загалом та історії зокрема. XIX ст. в історії Росії – це складний і суперечливий період апогею самодержавства і революційної боротьби з ним, що в кінцевому результаті призвело до Жовтневого перевороту 1917 р. Саме тоді. виникають нові стани, зокрема, різночинці й інтелігенція, які стають основними ідейними опонентами офіційної ідеології, представленої аристократами. Саме в цьому столітті модними стають концепції лібералізму, націоналізму, соціалізму й соціал-демократії, які створили ідеологічне підґрунтя для утворення на їх базі політичних партій, що стали пануючими вже у XX ст. Скасування кріпосного права у 1861 р. стало важливим етапом на шляху соціального визволення народів Російської імперії і відіграло велике значення для економічної модернізації країни. XIX ст. – це період великих географічних відкриттів, зокрема Антарктиди, здійснених російськими мореплавцями. Це час бурхливого розвитку російської літератури, представленої такими всесвітньо відомими іменами як О. Пушкін, М. Лермонтов, Ф. Достоевський, Л.Толстой та інші. Отже, розуміння сучасної історії Росії неможливе без розуміння її минулого і зокрема, тих процесів, які відбувалися у XIX ст.	
3. Мета та цілі курсу	
Мета та цілі курсу (в межах мети на цілей ОП) Мета курсу – полягає в з’ясуванні якісних політичних, соціально-економічних, релігійно-освітніх змін, які відбулися в Російській імперії протягом XIX ст. Студенти мають можливість ознайомитися з етапами політичного розвитку Російської імперії, реформування її внутрішнього устрою, створенням опозиційних течій і революційних рухів, які переросли в політичні партії. Особливу увагу в курсі відводиться аналізу причинно-наслідкових зв’язків, які призвели до краху Російської імперії на початку XX ст. – Завдання: ознайомити студентів з політичними змінами в Росії на початку XIX ст.; розкрити особливості правління Олександра I; показати основні напрямки зовнішньої політики Росії і її впливу на зміну урядового курсу; розкрити механізми	

формування вертикалі влади в період правління Миколи І; проаналізувати реформи Олександра ІІ; розкрити особливості правління Олександра ІІІ і Миколи ІІ; з'ясувати зі студентами особливості суспільно-політичних відносин в Росії, їх зміст, форми у порівнянні їх із загальносвітовими історичними процесами даного історичного періоду; виробити в студентів навички самостійних оцінок і власних суджень щодо розглянутих історичних проблем. Одним з головних завдань курсу є формування в молодого покоління суспільної свідомості, культури, моралі, самостійного творчого мислення, вироблення патріотичної орієнтації, прагнення до самореалізації.

4. Компетентності

Інтегральна компетентність

ІК01 Здатність розв'язувати комплексні проблеми професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності у політичній сфері, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних політологічних знань та/або професійної практики. із застосуванням теорій та методів політичної науки.

Загальні компетентності

ЗК01. Знання предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК02. Здатність фахово спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово у процесі наукової комунікації та досліджень.

ЗК03. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК04. Здатність до пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК05. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК06. Вміння виявляти, ставити та розв'язувати проблеми.

ЗК07. Здатність працювати в міжнародному контексті.

Спеціальні (фахові, предметні) компетенції

СК01. Комплексне розуміння природи та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації.

СК02. Поглиблене знання нормативної та позитивної політичної теорії, політичного аналізу, порівняльної та прикладної політології та володіння категорійно-понятійним та аналітично-дослідницьким апаратом сучасної світової політичної науки.

СК03. Комплексне застосування широкого спектру політологічних понять, теорій і методів до аналізу владно-політичних відносин політичних акторів, інститутів та ідей, політичних систем та режимів, політичної поведінки у різних контекстах їх функціонування, відповідно до певного історичного або сучасного контексту.

СК04. Комплексне розуміння особливостей реалізації влади у різних політичних системах та застосування широкого спектру політологічних теорій, концептів і методів для аналізу політики на місцевому, національному та міжнародному рівні.

СК05. Комплексне застосування політологічного мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері, опису, пояснення й оцінювання політичних процесів та явищ у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.

СК06. Комплексне застосування інструментарію нормативної та емпіричної політичної теорії та методів політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у професійній діяльності.

СК07. Здатність конструювати дизайн, розробляти програму та виконувати комплексні політологічні дослідження з використанням сучасних методів, технологій та інструментарію політичного аналізу.

СК08. Здатність презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень для фахівців та нефаківців.

5. Результати навчання

Результатами вивчення вибіркової дисципліни «Історія Росії ХІХ ст.» мають бути

отримання таких знань, умінь та навичок:

РН01. Опанувати універсальними навичками дослідника, зокрема застосування сучасних інформаційних технологій, розробки, організації та управління науковими проектами та/або науковими дослідженнями, презентації їх результатів у професійному середовищі через сучасні форми наукової комунікації (академічні наукові публікації, семінари, конференції), в засобах масової інформації та в публічній сфері у національному та міжнародному контексті.

РН02. Мати системний науковий світогляд, який включає розвинене критичне мислення, професійну етику та академічну доброчесність, повагу різноманітності та мультикультурності.

РН04. Знати на поглибленому рівні та володіти категорійно-понятійним та аналітично-дослідницьким апаратом сучасної світової історичної науки.

РН05. Комплексно застосовувати широкий спектр понять, теорій і методів до аналізу історичних процесів відповідно до сучасного контексту.

РН06. Використовувати міждисциплінарні підходи, концепти та методи аналізу політики на місцевому, національному та міжнародному рівні.

Результати навчання відповідають вимогам дев'ятого рівня Національної рамки кваліфікації (<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF/paran12#n12>), за яким особа, яка завершила навчання на ОП третього рівня вищої освіти повинна мати здатність демонструвати значну авторитетність, іновативність, високий ступінь самостійності, академічну та професійну доброчесність, послідовну відданість розвитку нових ідей або процесів у передових контекстах професійної та наукової діяльності. Результатом навчання повинна бути здатність до безперервного саморозвитку та самовдосконалення.

6. Організація навчання курсу

Обсяг курсу			
Вид заняття		Загальна кількість годин	
лекції		12	
семінарські заняття / практичні / лабораторні		18	
самостійна робота		60	
Ознаки курсу			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
IV	Історія і археологія	2-й	вибірковий

3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Форми заняття
1.	Вступ до курсу	Розуміти суть і значення історії Росії, ознайомитися із основними поняттями і термінами, суспільно-політичними течіями, як консерватизм, лібералізм, націоналізм, соціалізм, що були притаманними досліджуваному періоду.	Лекція – 2 год., Семінар – 2 год., Самостійна робота – 6 год.
2.	Російська імперія в період правління Олександра I.	Проаналізувати політичний, соціально-економічний та культурний розвиток Російської імперії у зазначений період.	Лекція – 2 год., Семінар – 2 год., Самостійна робота – 6 год.
3.	Російська імперія в	Проаналізувати політичний, соціально-	Лекція –

	період правління Миколи I.	економічний та культурний розвиток Російської імперії у зазначений період.	2 год., Семінар - 2 год., Самостійна робота – 6 год.
4.	Російська імперія в період правління Олександра II.	Проаналізувати політичний, соціально-економічний та культурний розвиток Російської імперії у зазначений період.	Лекція – 2 год., Семінар - 2 год., Самостійна робота – 6 год.4 год.
5.	Скасування кріпацтва і буржуазні реформи 60-80-х років XIX ст.	Проаналізувати аграрну реформу, а також судову, земську, міську, військову та інші реформи, які засвідчили буржуазний характер суспільно-політичних відносин в Росії.	Лекція – 2 год., Семінар - 2 год., Самостійна робота – 6 год.
6.	Народницький рух в Росії	Проаналізувати зародження і діяльність народницьких організацій в Росії, які сповідували ідеологію селянського соціалізму.	Лекція – 2 год., Семінар - 2 год., Самостійна робота – 6 год.
7.	Російська імперія за Олександра III	Проаналізувати політичний, соціально-економічний та культурний розвиток Російської імперії у зазначений період.	Лекція – 2 год., Семінар - 2 год., Самостійна робота – 4 год.
8.	Російська імперія за правління Миколи II	Проаналізувати політичний, соціально-економічний та культурний розвиток Російської імперії у зазначений період.	Лекція – 2 год., Семінар - , Самостійна робота - 4 год.
9.	Росія в Першій світовій війні	Проаналізувати входження Росії у війну на боці Антанти, хід військових дій за участю російської армії, а також політичні та інші наслідки для Росії.	Лекція – 2 год., Семінар - 2 год., Самостійна робота – 4 год.
10.	Революція 1917 р. в Росії і утворення незалежних держав	Розкрити передумови і характер революційних подій 1917 р. та їх наслідків для національного відродження народів на окраїнах Російської імперії.	Лекція – 2 год., Семінар - 2 год., Самостійна

			робота – 4 год.

4.

4. Система оцінювання курсу	
Загальна система оцінювання курсу	Структура розподілу балів передбачає: 1) відповіді на семінарських заняттях – 30 балів (не менше двох оцінок на семи семінарських заняттях); 2) написання контрольної письмової роботи – 10 балів; 3) виконання індивідуального науково-дослідного завдання – створення та представлення графічної презентації з визначеної проблеми політико-правового характеру відповідно до теми магістерської роботи – 10 балів (з них 7 балів – за проект, 3 бали – за представлення) Загальна кількість – <i>50 балів</i>. Підсумковий контроль – іспит проводиться згідно графіку навчального процесу в останній місяць семестру і виставляється за результатами виконання аспірантом передбачених навчальною програмою видів робіт – 50 балів Разом – <i>100 балів</i>
Вимоги до письмової роботи	Виконання письмової роботи передбачає: 1) повторення аспірантами лекційного матеріалу та отриманих знань при підготовці та проведенні семінарських занять, самостійного опрацювання рекомендованої літератури з питань, що виносяться на модульний контроль; 2) написання письмової роботи передбачає виконання аспірантами в аудиторії індивідуального завдання, що вимагає: – виявлення розуміння сутності понять і термінів – <i>5 балів</i>; – вміння структурувати основні принципи та методи наукового дослідження – <i>5 балів</i>; – знання теоретичних засад, завдань, методів – <i>10 балів</i>; Загальна кількість – <i>20 балів</i>.
Семінарські заняття	Відповідь студента на семінарському занятті оцінюється за п'ятибальною системою за визначеними програмою навчальної дисципліни критеріями. Усна відповідь може бути доповнена наочними посібниками, зокрема, візуалізованою презентацією (обсягом 10-15 слайдів), зміст та використання якої оцінюється окремо.
Умови допуску до підсумкового контролю	Аспірант допускається до підсумкового контролю (за навчальним планом – іспит) за умови повного виконання всіх видів роботи, передбачених програмою навчальної дисципліни.
5. Політика курсу	

Політика вивчення навчальної дисципліни “ Історія Росії ” передбачає набуття аспірантами визначених компетентностей через: аудиторну (лекції, семінарські заняття) та поза аудиторну роботу (самостійне опрацювання окремих тем, підготовка до семінарських занять, виконання індивідуальних науково-дослідних завдань, використання можливостей системи дистанційного навчання, виробнича практика).

Консультації викладача, відпрацювання студентами пропущених аудиторних занять, отриманих незадовільних оцінок та подачі індивідуальних робіт – понеділок, 14.00–16.00 год. У випадку порушення принципів академічної доброчесності викладач пропонує аспірантові повторно виконати передбачений навчальною програмою курсу вид роботи.

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедіа, лабораторії, комп'ютери та інше
-----------------------------------	--

Базова література:

1. Декабристи в Україні: дослідження й матеріали / Упор.: Г. Д. Казьмирчук, Ю. В. Латиш; ред. кол.: В.А.Смолій (голова проєкту) та ін. Т. 6. К.: СПД Цимбаленко Є. С., 2009. 204 с.
2. Дмитриев С. С. Очерки истории русской культуры начала XX века. М., 1985.
3. Казьмирчук Г. Д., Латиш Ю. В. Рух декабристів: дискусійні питання та спроба їх розв'язання (до 180-річчя повстання) // Український історичний журнал. 2005. № 6. С. 50–65.
4. Крестьянская реформа в России 1861 г. Сборник законодательных актов. М., 1954.
5. Крестьянское движение в России в XIX – начале XX вв. Сборник документов. Т. 1–10. М., 1959–1968.
6. Ляпіна О. В. Декабристи в Україні чи українські декабристи: історіографія проблеми // Проблеми історії України XIX – початку XX ст. Вип. III. К., 2001. С. 99–104.
7. Ляпіна О. В. Утвердження Росії на Кавказі (середина XVI – перша третина XIX ст.): Навчальний посібник. К.: Логос, 2009. 256 с.
8. Миллер А. И. “Украинский вопрос” в политике властей и русаком общественном времени (вторая половина XIX в.). СПб., 2000.
9. Мордвінцев В. М. Реформы второй четверти XIX ст. в России // Интеллигенция и власть. Громадсько-політичний науковий збірник. Вип.. 11. 2008. Серія: Історія. Одеса: Астропринт, 2008. С. 62–80.
10. Мордвінцев В. М. Російське самодержавство і Українська православна Церква наприкінці XVII – XVIII ст. К.: ДВЦ “Київський університет”, 1997.
11. Надтока О. М. Російська демократична інтелігенція та українське національне відродження (кін XVIII – поч. XX ст.). К., 2002.
12. Нечкина М. В. День 14 декабря 1825 года. М., 1985.
13. Ольденбург С. С. Царствование императора Николая II. Т. 1–2. М., 1992.
14. Омельченко О. А. “Законная монархия” Екатерины II. Просвещенный абсолютизм в России. М., 1993.
15. “Українські декабристи чи декабристи на Україні?": Рух декабристів очима істориків 1920-х років / Упор., вступ. ст. та примітки Г. Казьмирчука, Ю. Латиша. К., 2011. 195 с.
16. Университетская идея в Российской империи XVIII – начала XX веков: Антология: учеб. пособие для вузов / сост. А. Ю. Андреев, С. И. Посохов. М., 2011. 527 с.
17. Фадеев А. В. Россия и Кавказ в первой трети XIX в. М., 1960.
18. Федоров В. А. “Своей судьбой гордимся мы...”. Следствие и суд над декабристами. М., 1988
19. Федоров В. А. Александр I (1777 – 1825 гг.) // Вопросы истории. 1990. № 1. С. 50

– 72.

20. Халфин Н. А. Присоединение Средней Азии к России (60 – 90-е гг. XIX в.). М., 1965.
21. Хоптяр Ю. А. Історія Росії (XVIII ст.). Кам'янецьПодільський : ПП Мошак М. І., 2006. 255 с.
22. Худушина И. Ф. Царь. Бог. Россия. Самосознание русского дворянства. (Конец XVIII – первая треть XIX в.). М., 1995.
23. Цимбаев Н. И. Славянофильство. Из истории русской общественной мысли XIX века. М., 1986.
24. Яковлев А. Александр II и великие реформы в России // Перспективы. 1991. №11. С. 91–101.

7. Контактна інформація

Кафедра	Кафедра історії слов'ян, вул. Шевченка, 57, 76018 Івано-Франківськ, кабінет 604 Гуманітарного корпусу, (0342) 59-61-46, https://kis.pnu.edu.ua/ , kis@pnu.edu.ua
Викладач (і) Гостьові лектори	Комар Володимир Леонович, д. і. н., проф.
Контактна інформація викладача	Електронна адреса volodymyr.komar@pnu.edu.ua

Викладач _____ Комар В. Л.